

Betænkning afgivet af Kulturudvalget den 12. marts 2008

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af ophavsretsloven (Overdragelse af ophavsret, digitalisering af kulturarven m.v.) [af kulturministeren (Brian Mikkelsen)]

1. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 30. januar 2008 og var til 1. behandling den 7. februar 2008. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Kulturudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 3 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og kulturministeren sendte den 10. oktober 2007 dette udkast til udvalget, jf. folketingsåret 2007-08, 1. samling, alm. del – bilag 13. Den 30. januar 2008 sendte kulturministeren de indkomne høringssvar samt et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget skriftlige henvendelser fra:

Dansk Forfatterforening og Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde under Akademikernes Centralorganisation,
Forlæggerforeningen og Musikforlæggerforeningen,
Erik Harbo, Roskilde,
IFPI Danmark og Filmret/Producentforeningen ved advokat Johan Schlüter,
Samrådet for Ophavsret og
advokat Johan Schlüter, København K.

Kulturministeren har over for udvalget kommenteret de skriftlige henvendelser til udvalget.

En af henvendelserne til udvalget er optrykt som bilag 2 til betænkningen.

Deputationer

Endvidere har følgende mundtligt over for udvalget redegjort for deres holdning til lovforslaget: Dansk Forfatterforening og Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde under Akademikernes Centralorganisation og Forlæggerforeningen, Musikforlæggerforeningen og IFPI.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 8 spørgsmål til kulturministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret. 4 af udvalgets spørgsmål til kulturministeren og dennes svar herpå er optrykt som bilag 3 til betænkningen.

2. Indstillinger og politiske bemærkninger

Udvalget indstiller lovforslaget til vedtagelse uændret.

Ny Alliance, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Hans Christian Schmidt (V) Troels Christensen (V) Ellen Trane Nørby (V)

Flemming Damgaard Larsen (V) Preben Rudiengaard (V) nfm. Karin Nødgaard (DF) fmd.

Pia Kjærsgaard (DF) Henriette Kjær (KF) Per Ørum Jørgensen (KF) Mogens Jensen (S)

Lise von Seelen (S) Leif Lahn Jensen (S) Yildiz Akdogan (S) Pernille Frahm (SF)

Holger K. Nielsen (SF) Simon Emil Ammitzbøll (RV) Per Clausen (EL)

Ny Alliance, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Ny Alliance (NY)	3
Socialdemokratiet (S)	45	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Dansk Folkeparti (DF)	25	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	23	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	17	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne	2
Enhedslisten (EL)	4	(UFG)	

Oversigt over bilag vedrørende L 58

Bilagsnr.	Titel
1	Høringsnotat, notat om spørgsmål, som ikke behandles i lovforslaget, og høringssvar, fra kulturministeren
2	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
3	Notat om visse spørgsmål, som ikke behandles i ophavsretslovforslaget, fra kulturministeren
4	Henvendelse af 12/2-08 fra Forlæggerforeningen og Musikforlæggerforeningen
5	Henvendelse af 20/2-08 fra Dansk Forfatterforening og Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde under Akademikernes Centralorganisation
6	Henvendelse af 21/2-08 fra Erik Harbo, Roskilde
7	1. udkast til betænkning
8	Materiale fra Forlæggerforeningens og Musikforlæggerforeningens foretræde for udvalget den 27/2-08
9	Henvendelse af 29/2-08 fra IFPI Danmark og Filmret/Producentforeningen ved Johan Schlüter
10	Henvendelse af 4/3-08 fra Samrådet for Ophavsret
11	Henvendelse af 11/3-08 fra Johan Schlüter

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 58

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om kommentar til henvendelse af 12/2-08 fra Forlæggerforeningen og Musikforlæggerforeningen, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om kommentar til henvendelse af 20/2-08 fra Dansk Forfatterforening og Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde under Akademikernes Centralorganisation, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om kommentar til henvendelse af 21/2-08 fra Erik Harbo, Roskilde, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm. om kommentar til det materiale, Forlæggerforeningen og Musikforlæggerforeningen anvendte i forbindelse med deres foretræde for udvalget den 27/2-08, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm. om sammenlignende at oplyse om 3-5 andre EU-landes regler om ophavsretten, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm. om kommentar til henvendelse af 29/2-08 fra IFPI Danmark og Filmret/Producentforeningen ved Johan Schlüter, til kulturministeren,

og ministerens svar herpå

- 7 Spm. om kommentar til henvendelse af 4/3-08 fra Samrådet for Op-
havsret, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 8 Spm. om kommentar til henvendelse af 11/3-08 fra Johan Schlüter, til
kulturministeren, og ministerens svar herpå

Henvendelse fra Dansk Forfatterforening og Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde under Akademikernes Centralorganisation

Henvendelsen er optrykt efter ønske fra udvalget.

Kulturudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

København, den 20. februar 2008

L58 – forslag til lov om ændring af ophavsretsloven

Foranlediget af Musikforlæggerforeningens og Forlæggerforeningens brev af 12. februar 2008 til Kulturudvalget, ønsker Dansk Forfatterforening og UBVA/AC (Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde under Akademikernes Centralorganisation) at bemærke følgende:

Dansk Forfatterforening og UBVA/AC mener ikke, at aktuelle forhandlinger om brancheaftaler vil blive påvirket af den foreslåede § 54 om den præceptive (ufravigelige) tilbagefaldsret. Der eksisterer pt. ingen bindende modelaftaler mellem Forlæggerforeningen og Dansk Forfatterforening eller UBVA. De forhandlinger, der pågår mellem parterne om modelaftaler, vedrører udelukkende vejledende aftaler. Selv hvis de igangværende forhandlinger leder til et resultat, vil det derfor fortsat være op til det enkelte forlag og den enkelte ophavsmand at indgå en konkret forlagsaftale.

De af Dansk Forfatterforening organiserede ophavsmænd, dvs. forfattere, bogillustratorer og oversættere, samt forfattere der er medlem af en AC-organisation, dvs. typisk forfattere til faglige værker, bliver i stigende omfang præsenteret for forlagsaftaler, der stiller dem dårligere end tidligere, såvel økonomisk som rettighedsmæssigt.

Tendensen i aftalerne går imod en stadig bredere rettighedsoverdragelse. Ofte følger det af en forlagsaftale, at forlaget ikke alene erhverver ret til at udgive et værk i bogform men tillige erhverver f.eks. e-bogsrettigheder, lydbogsrettigheder og filmatiseringsrettigheder. Disse brede rettighedsoverdragelser modsvares sjældent af en pligt til udnyttelse. Ophavsmanden risikerer derfor, at forlaget besidder rettigheder, som forlaget af forskellige årsager ikke ønsker at udnytte. Ophavsmanden hindres derved i at kunne disponere over rettighederne og derigennem skaffe sig indtægter fra en udnyttelse. Specielt på lærebogsområdet indebærer dette, at universitetslærere må undervise efter forældede lærebøger, idet nye opdaterede værker først udgives af forlagene, når restoplagene af de forældede udgaver er udsolgt.

Derfor hilser Dansk Forfatterforening og UBVA/AC Kulturministerens forslag til ny § 54 velkomment.

Supplerende skal bemærkes, at beskyttelsespræceptive regler i dansk ret findes på aftaleområder, hvor der eksisterer et behov for at kompensere for en væsentlig grad af styrkeulighed mellem aftalparterne. Med andre ord på aftaleområder, hvor der uden de præceptive regler i stor udstrækning ville blive indgået urimelige aftaler og dermed finde en - for samfundet uacceptabel - udnyttelse af

den svagere part sted. Beskyttelsespræceptive regler findes f.eks. indenfor ansættelsesretten og forbrugerretten.

Den markante styrkeulighed, der ofte er mellem forlag og ophavsmand, medfører i mange forhandlingssituationer, at en ophavsmand accepterer de af et forlag tilbudte aftalevilkår uden at sande konsekvenserne heraf og uden en reel forhandlingsmulighed. Gøres § 54 ikke præceptiv må man forvente, at forlag i praksis konsekvent vil kræve bestemmelsen fraveget i forlagsaftaler. Bestemmelsen vil derfor ikke opnå sin tiltænkte virkning.

Dansk Forfatterforening og UBVA/AC anmoder om at måtte foretræde fælles for udvalget i deputation for at uddybe ovenstående synspunkter.

Venlig hilsen

Stine Brandenhof Rifsdal

Advokat

for

Dansk Forfatterforening

Udvalget til Beskyttelse af

Videnskabeligt Arbejde under AC

Frants Iver Gundelach

Morten Rosenmeier

Formand

Formand

4 af udvalgets spørgsmål til kulturministeren og dennes svar herpå

Spørgsmålene og svarene er optrykt efter ønske fra udvalget.

Spørgsmål nr. 5:

Ministeren bedes sammenlignende oplyse om 3-5 andre EU-landes regler om ophavsretten, i hvilket omfang der er aftalefrihed mellem ophavsmand og forlægger, om tilbagegangsretten i ophavsretlige kontraktsforhold evt. er ufravigelig, og om hvilken periodelængde man evt. sikrer udgiver rettighederne inden de tilbagegår til ophavsmand.

Svar:

Jeg har valgt at sammenligne med tre lande, som vi normalt sammenligner os med: Tyskland, Sverige og Finland.

I alle landene er der i lighed med Danmark dels grundlæggende aftalefrihed mellem ophavsmænd og forlæggere, dels særlige regler om tilbagefaldsretten.

I henhold til § 41 i den tyske ophavsretslov kan ophavsmanden tilbagekalde en eksklusiv udnyttelsesret, hvis erhververen – eksempelvis en forlægger – enten ikke har udnyttet retten eller kun har udnyttet den i utilstrækkelig grad efter en periode på to år (og dertil en rimelig påmindelsesfrist), og ophavsmandens berettigede interesser derved krænkes væsentligt. Tilbagekaldsretten kan ikke fraviges på forhånd. I lighed med forslaget til § 54 er der således lagt op til, at ophavsmænd og forlæggere konkret aftaler udnyttelsesfristen, der efter tysk ret dog mindst skal være på to år. Efter det danske forslag kan parterne også aftale andre frister end to år.

Ifølge § 34 i henholdsvis den svenske og den finske ophavsretslov har ophavsmanden ret til at hæve en forlagsaftale, hvis der ikke er sket udgivelse inden to år fra det tidspunkt, hvor ophavsmanden har indleveret manuskriptet eller lignende. For så vidt angår musikalske værker er fristen fire år. Parterne kan som efter forslaget til § 54 i den danske ophavsretslov aftale, at der skal gælde andre frister end de i loven angivne. Herudover kan det i henhold til svensk og finsk ret aftales, at der slet ikke skal gælde nogen udnyttelsesfrist. På dette punkt adskiller den svenske og finske regulering sig således fra forslaget til § 54.

Den svenske og finske retsstilling svarer til den danske retsstilling frem til 1995, hvor ophavsretsloven gennemgik en større revision. Det kan i øvrigt oplyses, at man i Sverige planlægger en udredning om reglerne om overdragelse af ophavsrettigheder. Man skal bl.a. se på reglerne om udnyttelsespligt og tilbagefaldsret. Udredningsarbejdet igangsættes formentlig i løbet af foråret 2008.

Spørgsmål nr. 6:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 29. februar 2008 fra IFPI Danmark og Filmret/Producentforeningen v/Johan Schlüter, jf. KUU L 58 – bilag 9.

Svar:

I henvendelsen anmoder IFPI Danmark og Filmret/Producentforeningen om, at lyd- og billedproducenter tillægges en selvstændig ret til kabelviderespredning af radio- og tv-udsendelser.

Det lovudkast, som i oktober 2007 blev sendt i høring, indeholdt forslag til en udvidelse af aftalelicensen i ophavsretslovens § 35 om samtidig og uændret videreudsendelse af radio- og tv-udsendelser i kabelanlæg m.v. til også at omfatte lyd- og billedproducenter.

I sit høringssvar udtrykte Samrådet for Ophavsret bekymring for et forslag af denne art. Som jeg har anført i det kommenterede høringsnotat, som tidligere er oversendt til Kulturudvalget, viser bemærkningerne fra Samrådet for Ophavsret, at det ikke kan udelukkes, at den velfungerende kabelordning vil kunne blive bragt i fare, hvis producenterne efter at have fået tillagt selvstændige kabelrettigheder vil kræve en ændret fordeling mellem de forskellige grupper af rettighedshavere. På baggrund af de udtrykte bekymringer for kabelordningens videre eksistens finder jeg fortsat ikke grundlag for at stille forslag om udvidelse af aftalelicensen i § 35 til også at omfatte lyd- og billedproducenter.

Hvis det på et senere tidspunkt viser sig, at der fra alle berørte parter er opbakning til, at producenterne skal kan selvstændige kabelrettigheder, er jeg indstillet på at tage spørgsmålet op til fornyet overvejelse.

Spørgsmål nr. 7:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 4. marts 2008 fra Samrådet for Ophavsret, jf. L 58 – bilag 10.

Svar:

Jeg har med tilfredshed noteret, at Samrådet for Ophavsret anbefaler Folketinget at vedtage forslaget til en ny § 54 i den foreliggende formulering.

I øvrigt skal jeg tillade mig at henvise til mit svar på spørgsmål nr. 4.

Spørgsmål nr. 8:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 11. marts 2008 fra Johan Schlüter, jf. KUU L 58 – bilag 11.

Svar:

I henvendelsen argumenterer Johan Schlüter på ny for indførelse af selvstændige kabelrettigheder til plade- og filmproducenterne.

Jeg har tidligere i mit svar på spørgsmål nr. 6 kommenteret denne problemstilling, og jeg finder af de grunde, der er nævnt i dette svar, fortsat ikke grundlag for på nuværende tidspunkt at stille forslag om udvidelse af aftalelicensen i § 35 til også at omfatte lyd- og billedproducenter.

Som jeg ligeledes tilkendegav i min besvarelse af spørgsmål 6 er jeg positiv overfor at se på sagen på et senere tidspunkt.

Jeg vil derfor indkalde de berørte parter til møde om sagen med det formål at prøve at sikre en større ligestilling af de forskellige typer af rettighedshavere ift aftalelicensen i § 35 i form af en udvidelse til også at omfatte lyd- og billedproducenter. På baggrund af disse drøftelser vil jeg i næste Folketingssamling vende tilbage til Folketinget om sagen.